SEN DE KATILMALISIN YAŞAMI SAVUNMAYA (SEÇMELER)

KEMAL ÖZER

şiir

yazko

SEN DE KATILMALISIN YAŞAMI SAVUNMAYA
KEMAL ÖZER
yazko

SEN DE KATILMALISIN YAŞAMI SAVUNMAYA
Şiir

YAZKO
Türkocağı Cad. No. 17, Kat: 2
Cağaloğlu-İstanbul.
22 78 45

Yazarın öteki kitapları :

şiir

GÜL YORDAMI
ÖLÜ BİR YAZ
TUTSAK KAN
KAVGANIN YÜREĞİ (2. basım)
YAŞADIĞIMIZ GÜNLERİN ŞİİRLERİ
SEN DE KATILMALISIN YAŞAMI SAVUNMAYA (3. basım)
TDK Şiir Ödülü
GECEYE KARŞI SÖYLENMİŞTİR
KİMLİKLERİNİZ LÜTFEN

gezi

GÜLDEKİ ŞAFAK

röportaj

SANATÇILARLA KONUŞMALAR

çocuklar için

NASRETTİN HOCA (5. basım)
TATİL KÖYÜNDEN ÖYKÜLER

çeviri

HAYDUT OTU (L. Levçev'ten, F. Erdinç'le)
BENİMDİR BU DÜNYA (G. Cagarov'tan, F. Erdinç'le)

Bu kitap Ağaoğlu Yayınevi Tesislerinde
dizildi, basıldı, ciltlendi, 27 73 37
Kapak: Erkal Yavl
İstanbul 1982

SEN DE KATILMALISIN YAŞAMI SAVUNMAYA

KEMAL ÖZER

Yazarlar ve Çevirmenler Yayın Üretim Kooperatifi

KİTAP ÜSTÜNE BİRKAÇ SÖZ

Bu kitaptaki şiirler, 1959-1978 arasında yayınlanan yedi kitabımda yer almış ve kitaplara girmemiş toplam 169 şiirden 75'ini içeriyor. Aslında her şiir kitabının, tek tek şiirleri bir araya getiren bir derleme değil, içerdiği şiirlerden oluşmuş, ama onları aşan bir bütünlüğü ortaya koymasından, bu bütünlüğü kapağıyla, sayfa düzeniyle, adıyla, işleviyle sürdürmesinden yanayım. Ne yazık ki bu düşünceyle davranmama, özellikle 1970-80 arası dört kitabımı tek tek yeniden bastırmama bir süredir koşullar elvermiyor. Okurdan uzak kalmalarına daha çok göz yumup koşulların değişmesini beklemek yerine bir derleme yapmayı yeğledim. Aynı zamanda, bir toplu basım dışında yeniden bastırmak istemediğim ilk üç kitabımla kitaplara girmemiş geçiş dönemi şiirlerinden kimi örnekler katarsam, ozanlık serüvenimi başlangıcından bugüne genel çizgileriyle sergileyebileceğimi, böylece derlemeye ayrı bir işlev kazandıracağımı düşündüm.

Kemal Özer

İLK ÜÇ KİTAPTAN

(1959-1963)

L L L
â e i

kimseye aldırdığı yok
şapkalardan bir şapka
denize doğru arkası

bana mısın demiyor
günde yirmi öğün asılsa
şapka değil kıral şapkası

boyunlarınız için dikkat
olanlardan biri de kıral
lâle yetiştirmeye meraklı

(Gül Yordamı)

KIRALIN ADAMLARI

siz bir kıraldınız nasıl hatırlamam
koyacak yer bulamayan ellerine
adamlarının sırtından başka
kıraldınız olmasın mı o kadar da

deniz sizindi düşüp düşüp sarılmalar denizi
ay durduğunda gecenin bir yanına
saçlar varmak üzereyken öteki saçlara
sizindi yan yana uyumak gecesi

kan ise yiğittir bütün bilinenlerden
el ile koymuş gibi yanına vardığınız
nasıl hatırlamam siz bir kıraldınız
adamlar aktı şehrin çeşmelerinden

(Gül Yordamı)

AĞIT

annem mi bir kadın
geciken bir kadın gece yatısına
ölüm kendini göstereli babamın saçlarından
günübirlik bir kadın
üsküdar'la istanbul arasında

babamdı sakalıydı babamın
bir akşam göle batırdı
çıkmamak üzere bir daha
hepsi de ekmek kokardı
sayısı unutulan parmaklarının

akşam bir attır bütün ülkelerde
serin esmer bir attır
terkisine çocukların bindiği

(Gül Yordamı)

PERÇEM

açılmış bir uykudur gözleri masada
çocuğun böyle baktığı harita
kusacak gibi olduğu korkudan
en yakın elini tutmasa annesinin

ölmüşler çizgileri çizilmiş ne bilsin
ölmüşler ölüme arkalarını dönerek
çizgileri çizilmiş kızların ardahan'ın
gözleri görünmez olunca uykudan ağlamaktan

kan mı geçmiş artık bu kadar beyaz
taşlar örtüler bu kadar beyaz
kan mı geçmiş aydınlığından sokakların
çocukların bulaşmış bu kadar ellerine

her çocuk bir şehrin saat kulesi
içinde cambazlar sallanıyor ölüme
ölüm saatlerinin korkunç kulesi
bir ayağı annesine bir ayağı ölüme

(Gül Yordamı)

SENİ ANMAKLA ARTIYORUM

korkak değilim umutsuz değilim bundan böyle
değiştirdim sana yaraşmayan günlerimi verdiklerinle

sana yaraşmayan ne varsa bir bir çıkarıp attım
yeller esiyor şimdi o büyük karanlığımın yerinde

geldin kutsal bildiklerimi yeniden tanımladın
ülkemi bir bakışta bağladın güzelliğine

en varılmaz yerlere vardırdın ellerimi
en gizli denizleri açtın gemilerime

sensin artık adı bir dönülmezliği çağıran
kelimeleri ölümsüz kılan şiire

(Gül Yordamı)

AYLI KARANLIK

saklı tuttun saklı tutmanı sevdim
en karanlığa açılan kapını sevdim
yüzümü döndürmek için az mı
denizler dalgalar az mı yangınlar bulutlar
geldi savruldu üstüme geldi yıkıldı

bir nice batık taşlara gemilerim
yıkılmış ağaçlara bir nice gölgelere
gemilerim dedim beni alır götürür
onun kıyısına bırakır onun ülkesine
koskoca bir uykunun ardında
bir ormanın ardında karıncaların

olmadı mı en çok onu sevdim
saçlarını kurutmağa yaz güneşi
olmadı mı ellerini sevdim gülüşlerini
ateşler yaktım ısındım karanlığında
yoluma çıktıkça gözlerinin akşamı
ne ürkek ne büyük olduklarının akşamı

sevdim çağrıladım ben seni geceler
günler yalnız olduğumun kıyılarında
aydınlığı sürüp giderken yan yana gelmelerin
dedim elleri kimbilir kimin elinde
saçları dudakları kimbilir kimin

(Gül Yordamı)

KADIRGA

karanlığı bıraktım benim değil bu rüzgâr
artık yol almıyorum şafağında suların
kıyısı kıyım değil dışındayım zamanın
çözdü yelkenlerimi iplerinden yıldızlar

şimdi bir gökyüzüdür o bizans çarşıları
saraylarla avlarla kölelerle yan yana
köleler ki uzanmış her biri bir şafağa
her biri bir ağıtın vazgeçilmez uğrağı

o kırallar o gülen miraslı geniş yüzler
kutsal diye tapınak kurdukları o saygı
çürümüş gövdem bile onları anıp titrer

çoğalır bana varan beni aşan bu anı
çoğalır beni sana bir deniz evreninden
ölüme baş eğmeyen ölülerin rüzgârı

(Ölü Bir Yaz)

DÖNERGÜN

nerdeyse sabah olur ışığa çıkar orman
kılıcının ucunda yıllardır sakladığın
avlu değil çıkılan şimdi açılsa kapın
şimdi yalnız ormandır görünmeğe ardından

adı kaçaktır şimdi sende ne varsa aşktan
şehre kadar ne varsa ürkütüp gözlerimiz
her gün aynı mavinin aynı dama sebepsiz
getirdiği bir bulut sakallar çizip duran

baktığın sarmaşıklar kaç yıldır senin bana
o ne vakit uyusak uykuya doğru olan
bırakıp gidiyorum çoğalırken duvarda

götürdüğüm bu rüzgâr ormana doğru burdan
senindir biliyorum uykumun saçlarında
ışıkla başlayacak ışıkla biten düşman

(Ölü Bir Yaz)

şimdi ne kadar dursa o da bir cumartesi
şehirden trenlerle ayrılıp tek başına
onun da bir karanfil en uzak duruşunda
akşamın ilerleyip suların çekildiği

uçurulmuş oluyor karanlığa bir yeri
ürkek yaşamamızda bu kaçıncı güvercin
kıyısından geçmemiş çizgisi hiç kimsenin
kimseye yön tutmamış o deniz işareti

trenlerle ayrılıp o beş günlük duvardan
altıncı günümüze ödenmiş hüzünleri
bir bir alıp getirmek tükenmek usanmadan

bir atın beni onda yaşayan tunç yelesi
ıssız cumartesiler onu bende yaşayan
bizde ne varsa aşktan bir ağıt en güzeli

(Ölü Bir Yaz)

YABANSI VAKİT

senin vaktin uzun geniş göklerin vaktidir
o batık şehirlerdeki bağbozumlarının
kuğu başlı savaş arabasıyla kimbilir
yola çıkmış hangi öfkesinde tanrıların

kılıçlarımı daha tutmadan soylu kanlar
daha surlara çarpmadan dar baltalarımı
getirip senin vaktine asmış savaşçılar
getirip rum ateşlerinden ağıtlarımı

bir uzak bir başka tan yeridir senin vaktin
yasaklasam mümkün mü gölgeni sabahlara
donmuş denizlerimi kaldırsam geçilmesin

yazgısına açık tutacak kırallığımı
açık tutacak dağ yollarına sağnaklara
senin bir akşamüstü çıkıp gittiğin kapı
(Ölü Bir Yaz)

SUNU

inelim yol uğraklarına dağsı hanlara
ey tükenmiş soylarım ölü dağ çocukları
inanmayanlar taş basması haritalara
köpürmüş atımızı sürelim aya karşı

üfleyerek babadan kalma av çalgısını
ormanı baştan başa doldurmağa kalkanlar
gidiyor muyuz rüzgâr açıp vakit tamam mı
nerdeyse gelgit durur geçilmez olur sular

çıksın batmış şehirler yeniden gökyüzüne
yosun yağmurlarından deniz dibi günlerin
savaşlar adlarını yazsın yenilgilere

bindiği gemilerdir bir sabah tutsakların
bir sabah ödeyelim çılgın şafaklarını
kargınmış gözlerini aşkların karanlığın
(Ölü Bir Yaz)

DAĞLARDA BİR GÖK AKŞAMI

yaslı bir kadın yüzü anılardan uzanmış
üzgün yapraklarından ilkyaz ağaçlarının
yaslı bir kadın yüzü dağılan görüntüde
dağılan at izleri güneş çocuk ve akşam

ışığa çağırmıştır benim dalgınlığımı
benim kara sesimle uğuldayan o rüzgâr
yazgısız kalanlara yavaşça yol gösteren
bir bakışın gizleri güneş çocuk ve akşam

bizi o iki utanç gizli bir göle doğru
iki sahipsiz acı sürüklemiş durmadan
yan yana gelmemizdir geceyi tutsak etmiş
bağlamış denizleri güneş çocuk ve akşam

o boşalmış göç yolu ardımda silikleşsin
işte davranıyorum yıkıntı sonrasına
sana katmaya gelsin karmaşık yüreğimi
bozkır gölgesizleri güneş çocuk ve akşam

(Tutsak Kan)

DENİZİN HATIRLANIŞI

yüreği bir çocuğa açılır
yarılan yüreği tutsaklığın
yenilgilere doğru savaşlarda
büyük körfezlere doğru ansızın
deniz bir sabah hatırlanır

yıldızlar birer birer dağılmıştır
aydınlığa doğru gökyüzünden
şafaklardır çıkılan kıyılarda
sanki o bir eski güzellikten
ırmakları sessizce çağırır

kopup gider yol gösterici kuşlar
direklerinden kopup gider dalgınlıkların
sökülür güneşin bıraktığı iz
aklından geçenler rüzgârın
yeni bir unutuşa kadar

tırmanır sarmaşıklardan yukarı
çin evlerine doğru uykumuzda
boyunları ejderha gemiler
kimbilir hangi deniz bir daha
hangi rüzgâr başlatacak onları

(Tutsak Kan)

BİR YALNIZLIK

seni getiriyor çarşılardan çıkmak
çocukluğumdaki göl şehri
sokaklarında yürüyorum bir zaman
unutsam dokunduğunu ellerime
kimsenin dönmediği bir savaştan

sanki hiç yorulmamış anılarım
aynı ışıkları bölüyor tutsaklar
seslerinde uğultusu uzaklıkların
aynı dağ evini soruyorlar
kapıları başkasına açılan

yıllardır ağırlığını taşıdığım
başkasına anlatılan gökyüzü
anlatılan geyikler av yankısında
konuşmayan sesiyle ölümün
geçtikleri duyarlıklar kırlardan

seni getiriyor o günleri anmak
çağıran başdönmesi deniz diplerine
seni getiriyor çıkınca çarşılardan
dokunduğunu ellerime unutsam
unutmanın gizliliğinde yaşayan

(Tutsak Kan)

DURGUN

geçip gitti yaraları ölmüş savaşçılar
yeni ürkmüş çadırlarla yağmurdan
yağmur geçip gitti kılıçlarında
surlarını aşıp yeni bir göğün
şehri yeni bir toprağa başlatan

kimbilir hangi avın çağrısı
geçip gitti yıllarca süren yolculuk
yolunu şaşırmış yorgun bir atlı
sığmamış ırmağına küçük yüzünün
geçip gitti düşleri aralayarak

ne kadar değişse onlardan kalan
atılsa aradaki köprüler
yeniden fışkırır bozgun uçları
serpmişlerse dalgınlığa denize
kar ışığındaki geceye bozkırı

sessizce iletirler onların
barbar yüreklerine duygumuzu
anıları bitenler adaklılar
geçip gidenler uzak illere
önlerinde bir dağ kılavuzu

(Tutsak Kan)

KARGINMIŞ BİR SOYAÇEKİMLİ

korkusuz şafağını sordum ormanın
biçilmemiş dağ ekininden
ey sesimin sığmadığı durgunluk
güz yığınlarının üştüne inen

bağışla bu töresiz yürüyüşü
unutkan bir kalabalıkla yan yana
yoksunluğunu susmuş ağızların
sözünde durmayan gökyüzünü

bozulmuş büyüsünden dağların
çıkıp gelecek olanı bağışla
kilimleri anmaya oba güneşlerini
taş çağından kalma ağlatılarla

çıkıp gelecek olanı doludizgin
eli kargılı söz akıncısını
ne varsa bekleyen çağıran gözeten
yıpranmış hüzünleri anmaya

onlara o yaban duyarlığı ilet
ey onurlarını örten durgunluk
sarktığını söyle yarınların içine
uzun bakışlı bir eski soydan

(Tutsak Kan)

BİR GÜZ BAŞLANGICINA 13 DEĞİŞİK GİRİŞ

(kitaplarda yer almamış şiirler — 1970)

YAZIT

atımı
bir yerde durmamanın
güzelliğine bağladım

SÜREK

gün daha doğmamış üstüme
karanlığı sürüyorum bu onun atı
daha açmamış çiçekler gibiyim
gözlerim kılıcım umudum kapalı

gün daha doğmamış ama doğunca
benden bir iz kalacak yaşadığım vakte
eski bir ırmağın izi
bir atın

yüreğimi durmadan zorlayan
düşlerimin iziyle yan yana

ARA KESİT

tek başınıza bir güz vakti
daha öncesini ateşe atın

ARDIL

onun kanı artık sarmıyor yüreğini
göğün ölümsüzlüğüne yaklaşan yüreğini
biz ki içinde yokuz o kadar yakındık
biz ki oğuluz bir köy karanlığında
kadınlardan birine hüzünle bırakıldık

rüzgâr unutulmuş kovakları sallarken
onun sesi olacak uçup giden
onun sesi olacak bize verdiği
kimsede daha sıcak durmayan
bozkır anılarına karşılık

ÜRKEK GÖÇEBE

unuttum seni kır evinin göğü
tam belirirken ay ışığı ne yazık
kır evinin damında usulca
çocukluğu sayıkladım kara bozgunu

çılgın bir soluk türküden içerde
dudaklarıma değer değmez yeniden
eski bir savaşçıyım belki de
unuttum sazlarda biriken türküyü

unuttum seni yalın söyleyiş
değer değmez söğüt ağacına uykum
kan bir orta anadolu pazarında
karışıklığa çizerken yüzümü

belki de onun için ey güz
yolcuyum eski çıplaklığıma
tek başına toprağa diretmiş
dağınık öyküsüyle babamın

ÇAĞRI

Boşalmış atımı bağlıyorum geceye, şafağın umuduna. Çocuğumu çoktan uyku aldı ve kadınım yatamayacak kadar yorgun.

Yarıyı geçen vakti söyle, bir daha söyle, durmadan söyle, özlenmiş bir zaferi sözver, orda kalmayacağını gömülerin, atalarım gidip de bulamamış, onları sözver.

Yolum silininçe topraktan ve adım havaya dağılınca, seninle anılacağım yalnız, ey uyanıklık.

A Ğ I T L A R

OZANIN SESİNE

sesin katkısız senin
uzaktan uzağa yangını belirleyen
inik sur denizi üstünde
kadırgalar akşamı sıyırırken
bütün sözcükleri kapayışın

ben bir yangının soğumuşu
sesini duymadan edemem
kimse yok benden başka içinde
benden başka kimsenin yaratılmadığı
şiirin amansız günlerine

katıyorum bir solgunluğu dünyaya
el değmedik çağrılar bulur belki
belki daha toprağa düşmemiş bir gömü
ışıldıyor sen konuştuğun vakit
sen yaratılmayı beklerken hüzünle

karşı koyamazlar artık
ne ölümün erken çanları
ne bütün sözcükleri kapayışın
sesin bir ayaklanmadır çünkü
bunca suskulardan sonra

ÖLÜMÜNE

gece ne kadar büyüse
kuşatamaz senin sözcüklerini
senin taşıdığın karanlık
çünkü daha büyüktür geceden

çünkü daha uzaktır bakış
senin gözlerin soğumuşsa
daha sınırsızdır halk
girmişse senin şiirlerine

KALITINA

kalırsa bir dağ güzelliği kalır
bir ağıt kalır ozandan
çünkü bütün dizeler çıplaktır
çapraz asılmıştır omuzlara
tüfekler
haksız bir günün ardından

DÖNÜŞÜM EZGİSİ

bir kenti bırakıp gün sonu
orda görüntüde o çok ürkek
yüreğimiz yanılmışların yüreği
bir denizi bırakıp at sürmek
yenilemek kararmış ateşleri

vurduğu kürek binlerce elin
orda görüntüde o çok uzak
yol alsın diye rüzgârsız gemi
bütün duygularımız tutsak
yüreğimiz aldananların yüreği

kanın soluğu geçtikçe üzerinden
orda görüntüde o çok ıssız
ağıtlara döndürdükçe türküleri
bir bozkır akşamına yargılıyız
içimizde direncin tüfeği

SUNU

sahip çıkma yaşadığın güne
mümkün mü bir güz sabahı
öykün karışmış insanların öyküsüne

KAVGANIN YÜREĞİ

(1973)

ÜZGÜNÜM AMA ÖVÜNÜYORUM

Bunca geç kaldığıma üzgünüm,
bulanıklıktan sıyırıp yaşamı
açmakta çalışkan ellere.

Bu sizin, demekte, kavrayın sımsıkı,
sahip çıkmak gerekir en önce.

Alında biriken tere sahip çıkmak,
yorgunluğun ardından beliren türküye.

Kavga mı ediyorlar, bilsinler,
niçin ettiklerini ve kiminle.

Gelecek günlerin bilinci
su versin ateşteki çeliğe.

Üzgünüm, insanın dağılan yüreğini
bir dizeyle birleştirmek için
bunca geç kaldığına şiirlerimin.

Ama övünüyorum gene de kardeşler,
kavgaya girmekte geciksem bile
yanınızda olacağım yaratırken zaferi.

DÜŞMAN

Günler değişmesin isterler, akıp gittiği halde zaman. Hep aynı bahçeyi görsün evlerin penceresi, aynı sokaklara açılsın kapılar, düdükleri hep aynı saatlerde ötsün fabrikaların.

Ve kimse düşünmesin isterler, nice yorgunluklardan sonra, yıldızlı bir mayıs gecesi. Başka kentler de olduğunu düşünmesin, başka insanlar da olduğunu, başka umutlar da.

Yeni bir dünyaya doğru devrildiğini güneşin.

KUŞATMA

Gecenin bir vaktinde uğuldadı ötelerden,
tarihsel sırtlardan, kavakların oralardan belki.
Önce usul, örtük ışıkları görünüp silindi;
yere kıvrımlarını geçiren sinsi tabanları sonra,
sürüngen dikkatiyle kollayarak seni.

Geceye saygısından değil, ne de uykuya,
su başlarında durup bir an dinlenmesi.
Usulca soluk alması, belli belirsiz,
yaklaşır gibi bir buğday tanesine,
kıvılcımı ezmek için, yüreğindeki.

Evet, onun için, çünkü durdurulamaz,
yarın damarlarına yürür bugün yüreğindeyse.
Yayılır kollarından topuklarına kadar,
ayaklarını toprağa basarken titreşir,
bir depremi başlatır o küçük seyirme.

Çıkınca karşısına senin gözlerin,
diri, aşılmaz, inançlı gözlerin
bozguna uğrayacaktır kuşatan karanlık,
dönecektir sessiz homurtularla, geldiği gibi,
bin yıllık acıların surları önünden.

EŞİK

Ay görünmez olur, görünür bisikleti ilk gazetecinin. Sürer ayağı üzengide, doludizgin. Yelesi bembeyaz köpükten.

Pazaryerini deler geçer, ilk pazarcılardan önce. İlk çöpçüden önce sıyırır kapı önlerini. Önce varır kuytu sokaklara, ilk gün ışığından.

Sakladığı bunca yıl yüreğinde, ilk kıvılcımları kavganın, dağılır birer ikişer kentin alanlarına.

YANIT

Nerden geldiğini soruyorsun ya, bir söyleşi kadar kısadır diyorum, ama dünyanın geçmişi kadar da köklü:

Ter döken ilk insan senin soyun, toprağı ilk işleyen, ilk yapıyı ekleyen doğaya; akşam olurken bir su kıyısında, belini ağaca verip de ilk türküyü söyleyen.

Diyorum ki acılarla yoğrulmuştur soyunun tarihi, ama yalnız onun şafağından çıkılır yola, onurlu bir yarına varmak için.

DENİZ ORAKÇISI

Sor kendi kendine bir sabah,
av hazırlığına başlarken;
sulara kim salar ilk güneşi
sen kayığına binmesen,
orağını almasan eline
ilk ürünü kim biçer denizden?

Kent niye bir büyük gergeftir,
geçirmiş ilmiğini alınterine?
Niye aç ağızlardan örülü
bir martı çığlığıdır gök;
iner kalkar başının üzerinde,
küçük dalışlarla yoklar tekneni?

Bir başınasın yaşamı üretirken,
zıpkın çizer, kürek acıtır, ağ yorar.
Neden elleri bulunmaz elinin yanında,
yorgunluğu neden paylaşmazlar
sofrasına çökerken yeryüzünün;
sor kendi kendine bir sabah.

ÖRTEMEZ GELECEK GÜNLERİ

Üretmeyenler yaşamı ve rüzgârı göğünden, denizi balığından esirgeyenler

kökleri toprakta değildir onların. Sudan ve havadan uzağa sürdükçe bir kağıt kadar boş ve beyazdırlar. Ve bir çanak parçası kadar eklenmesi olanaksız öbür parçalarına. Doğa durur ve ilerlemez çünkü damarlarında.

Nasıl kabuk tutmazsa işleyen yarayı, kilden ve cansız çakıllardan kentleri nasıl yıkıp geçerse deprem, pul pul dökülecektir onlar da, gelecek günlerin üzerinden.

GÖÇ

Bıraktın dağ köylerini arkanda,
askere inerken bıraktığın gibi.
Yeni çözülüyordu ırmaklar,
yeni uyanıyordu toprak
geçitsiz bir kışın ardından,
yeni ısıtıyordu ilkyaz güneşi
donmuş hayvan ölülerini.
Çoğalan kaygılara karşılık,
içinde dağların yetmezliği.

Bıraktın rüzgârda davar gütmeyi,
iki kaşının arasını donduran;
kaval çıkarmayı söğüt dalından,
azık torbasını, kıl kepeneği,
kışlarken altına döşediğin
kırmızısı yol yol acımış kilimi,
taş baskılarından hecelediğin
Kerem ile Aslı'yı, Ferhat ile Şirin'i,
bozkır günlerini bıraktın arkanda.

Bıraktın ırgatlığı, düştün yollara,
savrulan tozlarını harman yerinin,
ayran beyazını, kerpiç gölgesini.
İçinde, bir türlü çözemediğin,
bunca alınterine karşılık
yıldan yıla çoğalan yenilgi;
iki göz gibi açılan her öğünde,
her çocuğunda iki göz gibi.
Bıraktın utancı, düştün yollara.

Düştün büyük kapılarına kentlerin,
çamur kardın, taş taşıdın omuzlarında,
yolları süpürdün sabahtan akşama.
Aynı huzursuz yorgunluk, geceleyin,
aynı yoksul avuntu, değişen ne?
Değiştirmek değilse, göç dediğin,
kırgın ve horlanmış bakışlarını;
neye yarar yollara düşmek
değiştirmek değilse alınyazını?

DÜŞÜNCE

Düşünüyorum yanından geçerken, yeni beliren çimenlerin, tüylenmiş bir iki kuşun, bir ağacın. Güneşe kapalıydı yol, daha bir hafta önce. Toprağın içindeydi tohum. Kuşlar tüylenmemişti daha.

Ve birkaç gün sonra, yol güneşli olacak gene, ağacın çiçekleri artmış, biraz daha uzamış çimenler, kuşlarsa iyice uçmaya hazır.

Tıpkı soruların belirmesi gibi yüreğimizde ve yakınlaşması gibi, her sabah biraz daha olgunlaşan çözümün.

BİR GÜN DAHA BÜYÜK SULARA
BU DURGUN DARACIK IRMAKTAN

Bir daha dönmeyeceğiz oraya,
katılmadığımız kapı önlerine.
Öylece dururduk ve katılmazdık,
ellerimiz arkamızda ya da çömelmiş.
Geçerdi köpüre köpüre sokaklardan,
öylece baktığımız, ne hüzün ne pişmanlık,
ağzımızın derisi kamaşmadan
bir daha dönmeyeceğiz oraya.

Yanardı sulara doğru sessizce yıkılan
güneşin o son kez büyümüş yuvarlaklığı.
Bir köprünün üzerinden bakardık,
altımızdan akardı köpüre köpüre.
Ne ufacık bir ürperiş, ne uçup gitmek
kırlangıç kanatları gibi aşağılara,
baş döndüren uğultusuna akşamın,
bir dalı yontmak için durduğumuz --
bir daha dönmeyeceğiz oraya.

En çok da işten çıkma saatlerinde,
dizlerimizde ince kesikler ve ağrı;
şöyle bir yoklardı avurtlarımızı,
dolardı köpüre köpüre bağlama tellerine.
Ne günün yorgunluğu, ne açlık,
yeni sulanmış bahçede toprağın ıslaklığı.
Kısardık gaz lambalarını ve susardık
ertesi günlere içimiz kaynamadan --
bir daha dönmeyeceğiz oraya.

Umulmadık bir rüzgâr mı coşturur
kapı önlerine bırakılmış maltızları,
bir kıvılcım mı koparır yoksa
tekneleri bağlandığı kıyılardan,
açarak üstümüze güneşin yelkenini,
ne sinsi bir yürek çarpıntısı, ne yalnızlık
bir gün çıkacağız bu durgun, daracık ırmaktan
coşkuyla atılmak için daha büyük sulara.

BAYRAK

Geçiyor kalabalıkların üstünden bayrağımız. Akşamları yorgun dönenlerin bayrağı. Yorgun, üşümüş, kavşaklarda ayrılanların bayrağı, ışıksız evlerine. Yarın dipdiri olacakları kavşaklarda, omuzlarına vuracakları birbirlerinin. «Yazın eli kulağında» diyecekleri göğüs dolusu, al gömlekleri rüzgârla titreşirken.

KILIÇ

Elini uzatıyorsun güne, ölgün saatleri kalmış yalnız. Uzanıyorsun ağaca, silkeleyip almışlar yemişini. Toprağı ürünsüz bırakmışlar, göğü soluksuz, denizi çorak. Kapamışlar sokakları anılara ve umutlara.

Tam çökerken bir taşın üzerine, bakıyorsun el değil bir kılıç, bileğinin ucunda.

DÜLGER

Bakışın donup kalmış aşağıda,
belli, uçan kuşları görmediğin.
Donup kalmış, boşluktaki elin,
uzanırken ördüğün duvara.

Yürüyorlar, kırlardan sokaklara,
sımsıkı kapılardan içeri,
dağlarda bekleyenler, kar altında,
ilkyazın amansız sürgünleri.

Baş aşağı ediyorlar, ne varsa,
çarşılar, sunaklar, pazaryerleri.
Toprağın horlanmış onuruyla
denize döküyorlar kenti.

Bakıyorsun, ördüğü ellerinin
duvar değil, koskoca bir dünya.
Hazır, başka kentleri de yıkmaya,
yeniden kurmak için yüreğin.

İLKYAZ ÖĞRETİSİ

Sokak açar gözlerini asılmış çamaşırlara,
arasında beyaz köpüklerin dolaşır.
Bir su, toprağı yarmış dünden yarına,
birikmiş yoksul bir ter çağlayanı
ne kurumak bilir güneşte, ne de akacaktır.

Sokak duyar değdiğini ilkyaz tohumlarının,
üzgün, örgülü saçlara, çatlamış tabanlara,
radyonun tozlu sesine, saksılarına camların.
Girip çıkan iğneyi duyar binlerce arıdan,
o uzun yürüyüşü başlatacak olana.

GİTMEYEN

Geçip gider evler, kalabalık sokaklar,
turna sürüleri bulanık göklerden,
geçip gitmez o;
bekler damların birinde,
başını kaldırırsın ki senindir.

Geçip gider ince ışıkları gecenin,
belli belirsiz duygular ve şarap,
geçip gitmez o;
bekler evlerin birinde,
içeri girersin ki senindir.

Kovmadan dadanmış ağızları
tanelendiği vakit ekinler,
yağmur gecikince ırmakların
yolunu kesenleri kovmadan
geçip gitmez o.

Bekler iki kıvılcım arasında,
biri ulaşmazsa öteki
uyandırsın küllenmiş uykudan
tutsak kandaki ateşi,
bir yangını başlatsın ki senindir.

BİLDİRİ

Yürüdüğün vakit seninle birlikte yürüsün diye
kentlerdeki daracık sokaklar,
geniş alanlarına çıksın diye alınterinin,
yürüdüğün vakit değişsin diye dünya
ve yaşam mutlu bir türkü olsun diye

dağlarda tek tek yakılan bu ateşler.

ZAMANI DEĞİL

Zamanı değil susmanın
Göreceksin nice çiçeklerin dirildiğini, nice korkuların dağıldığını yüzlerden; gelip de bir kavşağa dirençsiz mi kalmışlar, güç katacak nice insana boşalınca dudaklarının arasından, göğsünün içinde tuttuğun hava.
Yükle o soluğu ey suskun!
Geliştir sınırlarını, varacağı yönleri genişlet, büyüt yeni bir gökyüzü kadar. Döndüreceği yeni kanatlar eklensin değirmenlere, yeni yataklar bulunsun ırmakların akacağı, yeni dallar yaratsın kavgadaki ağaç, kırdaki bekleyiş yeni anlamlar edinsin.

SORULAR

Durulmuş diyenler göklere,
durgun değil midir fırtına öncesi?

Sokaklara yanılmış diyenler,
yanıldığı görülmüş mü şafak vaktinin?

Umut yenildi ise, demircilerin
dövdükleri nedir örslerde hâlâ?

Ya ilkyazda çatırdayan buzlara ne demeli,
sözünü söyledi ise ırmaklar?

İÇİMİZDEKİ BU

İçimizdeki bu utanç,
avuçlarımızdan birinde tuttuğumuz para,
kulaklarımıza çarpan sözcükler,
bu kaygan dünya,
her şeyin eridiği bu mayıs günü,
öfkeyle umutsuzluk, acıyla ölüm
kuşkuyla döneklik yan yana,
satıyorlar günün bütün seslerini,
sermişler kaldırımlara.

İçimizdeki bu uğultu,
bakarken çocuklarımızın yüzüne,
titreyişi, uzatırken, ellerimizin,
bu kimseyl bağışlamayan duygu;
ardımızdan geliyor nereye yönelsek,
giriyor otobüslerden içeri,
yapıların tırmanıyor üst katlarına,
bu vakitsiz şafak, gece yarısı,
yürekleri dağlayan bu aydınlık.

Dolarken damarlarınıza bir anda,
birlikte yürümenin coşkusu,
yaşamı bilinçle kavramanın
parlaklığı vururken alnınıza,
ne kadar biçerlerse biçsinler
umut daha gür sürecektir.
Hiçbir şeye yenilmediğini inancın
kim daha güzel anlatabilir
onurla söylenen bir türküden?

TOPRAĞA BASTIKÇA SÖYLENEN

Bu türkü yoksul gurbetçinin türküsü
yollara düşer ya sırtında yorgan
ıssız avuçlarında yılların nasırı
kovulur ya kıraç topraklarından
sahipsiz göçebe, bozkır sürgünü.

Bu türkü dökülen terin türküsü
yaz günü belirir ya alınlarında
toplarken pamuğu, biçerken buğdayı
doldururken ambarları ağız ağıza
karşılığı ödenmeyen bir türlü.

Bu türkü sabırla emeğin türküsü
mekikleri nasıl işlerse yaşamın
nasıl dokursa eylem kumaşını
kurduğu tezgâhta Pir Sultan'ın
yarını da öyle yaratır kol gücü.

Bu türkü geleceğin türküsü
bilenmiş uykularında tohumun
geçmiş Bedrettin'den, delmiş toprağı
devşirecek sevincini Anadolu'nun
açacak asıl sahibine yeryüzünü.

YAŞADIĞIMIZ GÜNLERİN ŞİİRLERİ

(1974)

İLK DÜŞÜNCE

1 o c a k 1 9 7 3

Geçen bir yılı düşünüyorum birden,
tam kapıyı açtığım
sokağa çıkacağım sırada,
bir elim tutamakta daha
bir elimde kitap
götürmeye söz verdiğim kitap
ilk saatlerinde 1973'ün.

Genç bir arkadaş (Boğaziçi Üniversitesinden)
bulamamış elimdeki kitabı
ne eski ne yeni satanlarda,
okuyup anlamak için:
Nasıl kavrıyor dünyayı yazar,
nasıl bakıyor insanların yaşamına.

Genç bir arkadaş (düşünüyorum
durağa yaklaşırken) savrulmayacak belli
benliği yücelten eğitim tezgâhlarında,
kapılmayacak mekiğin başdöndüren hızına.
Gözlerine takılıp çıkarılan bütün o mercekler:
«Duyularımız bizi yanıltır»
«Her şeyi çözemez insan aklı»
bütün o işlerine geldiği gibi yakılan
renkli işaret lâmbaları:
«Öyleyse dünya bize bağımlı,
biz varsak vardır»
tutamayacak onu daha fazla.

Yılın ilk gazetesi erkenci bir çocuktan,
ellerinin üstü çatlamış, yüzü solgun
kimbilir kaç yıldır sırt çevirmiş sabah uykusuna,
alacakaranlığın devleriyle çarpışan.
Bakıyorum renkli resimleri ilk sayfada
yılbaşını çılgınca kutlayanların,
sonra bolluğun, sevincin, doyumun haberi:
kim, nerde, kimlerle, ne kadar,
ve birbirinden parlak yeni yıl bildirileri...

Bir satır gazeteden artık (yol
boyunca) bir satır kent sokaklarından:
«*Ticaret çevrelerine göre olumlu bir yıl*»
aç ve sokakta bırakıyor lokavt
iki bin deri işçisini,
«*Londra'da girmiş yeni yıla en zengin üç adamı dünyanın*»
yığıyor gecenin artıklarını çöpçüler
öbek öbek yolların kıyısına,
«*Psikolojikmiş fiyat artışlarının nedeni*»
yutkunarak bakıyor sekiz yaşlarında
bir boyacı geçenlerin ayaklarına,
Düşüncenin diyor iç sayfada bir yazar *önüne geçilemez ki.*

Gelecek yılları düşünüyorum birden,
daha aydınlık olacağını yaşamın,
kutladıkları vakit hep birlikte
bugün haberlerini taşıyanlar dünyanın
sokaklarını süpürenler, ayakkaplarını boyayanlar
örenler, işleyenler, dokuyanlar, üretenler
bir ağızdan söyledikleri vakit
sağlıklı türküsünü yeniden yaratılanın.

YILIN SANATÇISI

5 o c a k 1 9 7 3

Aynı sonuca varıyorum ilk seçimde
yılın sanatçısına oy verenlerle.
Sahip çıktı yaşadığı güne çünkü
ne varsa direnci bileyen onu övdü,
umudu, onuru, cesaretl.
Yarattığı ne varsa insan emeğinin
onu savundu yılgınlığa düşmeden.
En zor anda bile onu yüceltti
insan yüreğini yenilmez yapan ne varsa.

AMİLCAR CABRAL İÇİN

2 3 o c a k 1 9 7 3

Öldürdüler Amilcar Cabral'ı.
Bir yol, nedir ki tek başına?
Verdiği yemiş nedir ki bir ağacın?
Nedir ki bir evin kapladığı toprak?
Böyle düşünmez özgürlük savaşçıları
(biliyordu Amilcar Cabral)
hiçbir yerinde dünyanın.

Herkese açık değilse bir yol,
esirgeniyorsa bir ağacın yemişi,
bir ev sökülüp alınmışsa sahibinden,
nerede olursak olalım
(biliyordu Amilcar Cabral)
kimse özgür değildir o ülkede.

Gine, haritada küçük bir ülke,
Afrika'nın en eski insan pazarı.
Nerede olursak olalım
(biliyordu Amilcar Cabral)
bugün altın tozlarını devşirenle
dün insan alıp satanlar aynı.

Haksızlığa direnmek mümkün, boyun eğmemek güçlüye
doğru kavrıyorsak tarihin yazdıklarını.
kavrıyorsa bizi göğün altında bulunmak
avuçlarımızın içi gibi yumuşacık
(biliyordu Amilcar Cabral)
ne insanlar düşünüldüğü kadar sahipsiz
ne zafer sanıldığı kadar uzak.

HALKIN ZAFERİ

2 4 o c a k 1 9 7 3

Ateşkes anlaşması Vietnam'da.
Hiçbir şey olmamış gibi bir sessizlik
kanadında «sevgilerle» yazılı uçakların taşıdığı
napalm bombalarının ardından.
Utançlı bir sessizlik dünya için
üç milyon ölünün ardından.
Ve Vietnam halkı için onurlu bir sessizlik
ateşin ve kanın ardından.

İnsanlar yalnız onu konuşsun bütün sözleri bırakıp
bütün yazıları silip yalnız onu yazsın gazeteler:
Halkındır zafer, direnen, karşı koyan, birleşen halkın,

BİR DOĞUM YILDÖNÜMÜNDE SÖYLEŞI

9 m a r t 1 9 7 3

Karşısına oturup konuştuğun biri
sormuş gibi usulca sana
anlat nerden kalkıp nereye geldiğini,
ne yaptığını otuz sekiz yıldır;
oturup karşısına bir park sırasında
üç yanı denizlere açılan bu kentin.

Anlat annenin kimsesiz yüzünü,
direnci tanımamış hiçbir zaman
bilmemiş dayanmayı, yenilmemeyi
kavrulup kalmış acının karşısında.
Ayır birbirinden onu sevmekle
içe kapanıklığı küçümsemeyi.

Baban bir gurbet hazırlığıdır
eşiğinde bozkır kapısının.
Yüreğinin içinde hep aynı duyarlık
sanırsın yeni çıkacak yola
yoksul bir köyünden Sıvas'ın
yaşı erdiğinde erlik yaşına.

Anlat nasılsa buluştuklarını
toprağına dönemeyen bu ırmakla
kökünden ayrı düşmüş ağacın.
Anlat taşıdığın göçebe kanı,
bunca yıl bir tutarak sılayı yaşamla
gurbetle aynı düşünerek dünyayı.

Bunca yıl bilmedin açmayı ama
bir güneş gibi karların üstüne,
öğrendin küçücük bir sözcükle
koskoca bir duyarlığa varmayı,
ardına takılıp çağrışımların
bir hüzünden bir şiir çıkarmayı.

Nasıl açıksa şu mart göğü
şiir de öyle okunaklı şimdi,
mekik vuruyor cesaret kumaşına
yarını kuracak aydınlık için,
yalandan ayırmak için gerçeği
sürüyor kavga terimlerini namluya.

Şimdi biliyorsun bir türkü
ulaşmıyorsa herkesin diline,
çoğaltmıyorsa direnme gücünü
karanlığa karşı insanın,
suçludur görüp de susmak kadar
insandan esirgendiğini yaşamın.

Seni değişmeye zorlayan neyse
bilinç işçisine bozkır tohumundan
tarihe yön veren de o,
başından geçenleri andığın vakit
görsünler değişmek olduğunu
evrende en değişmez yasanın.

AŞIK VEYSEL'İN ÖLÜMÜ

21 mart 1973

Sorularla yüklü Aşık Veysel'in ölümü.

Ne yaptılar daha iyi yaşaması için
değer bilenler ölümünden sonra,
sırt dönüp de yıllar boyu
dile getirdiği gerçeğe
susunca omuzlara alanlar şimdi?

Ya saz asmakla odalarının duvarına
bir tutanlar ozanı sevmeyi,
girmekten başka ne yaptılar
şiirleriyle halkın arasına?

BARIŞ GÜVERCİNİ

7 nisan 1973

Elinde kaldı en fazla para verenin
uçmadı bir duvardan dışarı
Picasso'nun çizdiği güvercin,
getirmeye yetmedi dünyaya
üretken olmadığı için barışı.

HALKI İÇİN YAŞAMIŞ BİR OZANI KENDİ İÇİN YAŞAYAN BİR OZANIN ARKADAN VURMAYA ÇALIŞMASI ÜSTÜNE

1 h a z i r a n 1 9 7 3

Toprağa varınca senin elin
serpilirdi kuytuda açan bir çiçek,
solgun bir gül oluyor dokununca o.

Senin sesin girince bir şiire
coşardı dalgaları ana dilinin,
dağılıyor kırpık hecelere o konuşunca.

O yazınca geveze bir tazıya benziyor
aslan ininde dolaşan cesaret,

o söyleyince yeryüzü şarkısını
direnci ve umudu siliyor insan yüreğinden.

Balını devşirdin sen Bedrettin kovanının
versin diye bilinç peteğinden yeni oğullar,
o kuruyor hayal perdesi yeni suretler için.

Gür bir ırmak gibi fışkırsın diye
zorluklarına göğüs gerdiğin yaşamı
o taşınmaz yük olarak işliyor künyesine.

Kızgın lavlar örneği sokağa dökülen
en haklı öfkeyi haykıran sözcükler
dönüyor onun ağzında ihanet fısıltısına.

Ve sapı halk nakışlarıyla bezeli hançer
arkadan vurmaya yarıyor onun elinde
sencileyin ölümsüz kavga erini.

BİR EYYAMCIYI ANLATIR ŞİİRDİR

5 t e m m u z 1 9 7 3

Rahatına biraz fazla düşkündür eyyamcı
biraz fazla özenmiştir kestirme sokaklara.

Yetişirken düşünmüştür biraz fazla
ölümsüz ünü, cinsel işlemi, büyük serüvenleri.

Bakmıştır olacak gibi değil köhne taşrada
alnı terlemeden bunların hiçbiri.

Yaşam bir yandan kabartırken isteklerini,
bir yandan öğretmiştir yolunu yorulmamanın.

Kuşkusuz biraz fazla açıkgözdür eyyamcı,
önce büyük bir erek seçer, büyük bir dayanak
sonra.

Anlar sırtı yere gelmeyecek kimin yanında,
dünyanın değer yaratanlara doğruysa gelişimi.

Nerde bir boş alan bulursa orda
kavrar ilk eseri verenin fazla terlemeyeceğini.

Ekonomi, siyaset, sendika, kültür.. boşsa hangisi,
ilk eseri ver, ilk çalışmayı yap, geç ötekine!

Ne var ki biraz fazla tedbirlidir eyyamcı
biraz fazla kulak verir en ufak kıpırtıya.

Oysa çakar gibi olsalar yapılan numarayı,
ya da bir çarka kaptırsa paçayı, önemli mi?

Kurtulur yine bir boş alan yaratıp kendine,
diyelim verir ilk özeleştiri örneğini.

Yadsımak bir eseri, yanıldım demek bile
nasıl olsa eksiltmez onunla başlayan geliri.

Yerine göre biraz fazla kuşkucudur eyyamcı
biraz fazla benzer ilk panikte bankaya koşanlara.

Ürkmesi, telâşa kapılması değer yaratanlardan,
sık sık huzurdan söz açması onlar gibi

gösterir bir şeyi daha açıkça bildiğini:
Değişti mi onun için de değişecektir dünya!

Dikilirken huzuru bozanların karşısına o yüzden
hesaplamaz elindeki silâhın geri tepeceğini.

BİR LOKAVT ŞİİRİNE HAZIRLIK

1 a ğ u s t o s 1 9 7 3

Bir türkü gelir dilime söyleyemem
bomboş bir sokakta, bir başıma,
bir türkü gür çeşmelerden söz açar.
Ama derim ki söylesem kim duyacak
bomboş bir sokakta, bir başıma?
Bir türkü gelir dilime söyleyemem.

Bomboş bir alana ulaşır sokak,
bir umut kıpırdar yüreğimin içinde,
bir tek güneşli günün umudu.
Ama derim ki kimlere yarayacak
güneş vursa da bomboş bir alana?
Yüreğimin içini ısıtır ancak.

Biriken sessizliktir alanlarına kentin
kapanmış tezgâhlarla tütmeyen bacalardan,
bir çare düşünürüm açlığı çözümlesin.
Ama derim ki bir başıma çözüm aramak
daha zorlu kılmaz mı atılan düğümü?
Biriken sessizliktir alanlarına kentin.

Birlikte savunalım öyleyse yaşamı,
hep birden söyleyeceksek başlayalım türküye,
yan yana getirelim çözümler dereceksek,
umutlar sağacaksak katalım birbirine.
Mekikler mi vurmuyor, ocaklar mı soğumuş
birlikte savunalım öyleyse yaşamı.

AYDINLIK

2 1 a ğ u s t o s 1 9 7 3

Söylediğim türküde bir sonraki satırsın hep
bana aktardığı gibi yanımdakinin
aktarıyorum benden sonrakine.

SEN DE KATILMALISIN
YAŞAMI SAVUNMAYA
(1975)

İNANMA GÜVERCİNLERE

Güvercinlere inanma
alanlardaki kardeşim!
Biliyorum inandığın için alkışlıyorsun
havalandığı vakit ak güvercinler,
biliyorum kendi ellerinle bırakmış gibi
başının üstündeki gökyüzüne
coşkuyla havalanıyor özlemin.
İnancın var ya daha iyi yaşayacağına,
kıyında köşende sakladığın umut var ya,
diyorsun ya: «*Bir gün gelip*
çocuklarım kavuşurlar benim alamadığıma,
çocuklarım edinirler benim tadamadığımı,
yaşadığım kadar yoz olmaz onların yaşayacağı»
işte o gün gelmiş gibi havalanıyor
coşkuyla alkışladığın güvercin.

İnanma güvercinlere
alanları dolduran kardeşim!
Bir elin tutup tutup bıraktığı güvercinlere,
kürsülerde konuşup konuşup bir ağızın,
sözlere bulayıp bulayıp bıraktığı!
Biliyorum inandığın için alkışlıyorsun
havalandığı vakit ak güvercinler,
biliyorum ak olduğu için, güvercin olduğu için,
biliyorum bırakmak olduğu için işin içinde!
Biri senin bir türlü kirlenmeyen yanınsa
biri barışçı tutkun, bir türlü düşürtmeyen tetiği,
biri de özgürlük isteğin kendi tutsaklığına!

İnanma kardeşim
edilen söze, verilen umuda
salınan güvercinlere!
Ak değildir arınmanın rengi her zaman,
barışın simgesi güvercin değildir,
özgürlük değildir salıvermenin anlamı!
İnanç bu kadar kolay çelinir mi deme,
yanlış bu kadar güzel gizlenir mi deme,
yalan bu kadar içten söylenir mi deme,
düşün alkışlamadan önce!

BEŞ İSPANYOL

— 27 eylül 1975'te faşizm
onları kurşuna dizdi —

Dünya ne kadar uçsuz bucaksız
ne kadar bölünmüş olursa olsun
bir şey var ki önlemesi mümkün değil
sınırların ve uzaklıkların,
giriyor doludizgin yaşantımıza

Bir şey var ki hep birden paylaştığımız,
açılıyor ellerimizae bayraklar
ve beş yeni yara bağrımızda,
yiğitçe üstüne yürüyor karanlığın
bir şey var ki İspanya'da

Görmediğimiz halde yüzlerini
adlarını işitmediğimiz halde bir kez bile
derin bir soluk alınca hepimiz
göğsümüzde tutuyoruz onlar için
yaşasınlar diye daha bir süre

Bir şey var ki durdurması mümkün değil
silâhların ve darağaçlarının,
fırtınadan önceki sessizlik kadar anlamlı
namludaki kurşun kadar patlamaya hazır
bir şey var ki geride bıraktığı onların

VERİLEN SÖZ BU AĞUSTOS GECESİ

Yaşanmayacak hatıriamadan
ezilmiş tabanlarındaki sızıyı,
çıplak ve yarılmış omuzlarında
götürdükleri umudu onların
tek tek yakılan dağ ateşlerine.
Bu ağustos gecesi yaşanmayacak
duymadan yorgun çıngıraklarını
ay altında giden kağnıların.

Yaşanmayacak açıklamadan
niye düştüklerini yollara,
binlerce kadın erkek genç yaşlı
gelinlik kızlaria kundaklı çocukların;
gösterdikleri sabır, biledikleri öfke
kurdukları o can ve inanç örgütü,
niye hep duracaktır şafağın dilinde
bir ağızdan söyledikleri türkü.

BİR AĞIZDAN SÖYLENEN TÜRKÜ

Yaklaşıyordu düşman
sürdüğüm toprakta gözü
öğüttüğüm unda, dokuduğum kumaşta;
çekip alacak ne varsa soframdan,
uğrunda alınteri döktüğüm
ekmeğim tütünüm ne varsa.

Yaklaşıyordu düşman
suyun kaynağına doğru,
buldum derinliğinde toprağın
çıkardım tırnaklarımla onu,
içirdim tarlama yıllardır
avuçlarımın nasırından.

Yaklaşıyordu düşman
gücümün yarattığı tezgâha,
alsın diye en büyük payı
benim ürettiğim yaşamdan,
katsın diye kendi damarlarına
kaslarımın içindeki dünyayı.

Bir sabah ayağa kalktık
aynı anda, birbirimizden habersiz,
gözlerimiz yoksul ve kocaman.
Birlikte çarpıyordu artık
aynı saçağın altında yüreklerimiz.
Yürüdük yaşamı savunmak için
bir yanda umut bir yanda düşman.

ANADOLU'YA GEÇİYORUZ

Anadolu'ya geçiyoruz yine gizlice,
her şeyi göze alan laz kayıkçı
gizlice kürek çekiyor sabah sisinde,
ağzındaki titremeyi örtüyor bıyıkları.

Anadolu'ya geçiyoruz gemiler arasından
kendi sularımızda yabancı bayraklı,
devşiriyor bir örgüt tek tek bağrımızdan
bir büyük ateş için kıvılcımları.

Öfke yetmeyecektir çünkü tek başına
harlı tutmaya direniş ocağını,
geçiyoruz birleştirmek için Anadolu'ya
canla canı, dirençle direnci, silâhla silâhı.

Kaygımız ölmek değil yakalanmaktır
bir kurşun bile atmadan emperyaliste,
çiçeğe durmadan gövdesiz kalmaktır
yeni tomurcuklanmış bir dal halinde.

NERDEN VE KİMDEN GELİRSE GELSİN TANIMAN GEREK BU SESİ

Ezgi olur türkülere sokulur
çevirince radyonun düğmesini
gümbür gümbür dolar odana,
okul kitabında öğüt olur:
«ardına düşsen hangi sorunun
kaynağını bulamazsın kendi dışında,
kendi bacağından asılır her koyun»
yazılara girer, şiirleri yoğurur
ninni olur kundaktaki çocuğuna
aldatan ses, yalanın sesi

Diyelim ki savaş vaktidir
düşman çizmesi altında yurdun
hava barut kokuyor, haritan kan içinde
diyelim ki parçalanmış uykun
söz eylemini bitirmiş, silâhın eylemidir
bakarsın ağzında bilim adamının
gücünden kuşkuya zorlar seni,
bakarsın bir dost yakınışında
yatıştırmak ister kutsal öfkeni
bozguncu ses, satılmışın sesi

yer alanlar düşmanın yanında:4

ÖNCE EFENDİLERİ BİÇER
DEĞERİNİ BİR İŞBİRLİKÇİNİN

Bir gün bile tutmayacaklar
işe yaramadığın vakit,
içlerinde bir gün bile
tutmayacaklar seni
efendilerin

Göreceksin ki
zar kadar ancak
varlığınla yokluğun arasındaki ayrım
onlar için

Göreceksin ki
daha onursuz
düşündüğünden
şu dünyadaki yerin

Semirtirlerken seni
kendileriymiş yine
semirttikleri
sen değilmişsin

Tutmayacaklar bir gün bile
işe yaramadığın vakit,
ıkınıp atacaklar dışarı
kalınbarsağından
emperyalizmin

BİR RESİM SERGİSİNDEN İZLENİMLER

«ANALAR»

Kıyısına gelip de
bakıyorlar bir uçuruma başları dönmeden;
soğumamış oysa açılan toprak,
tabutun daha yeni örtülmüş kapağı,
yeni değmiş körpe vücutlara kurşun,
dökülen kan dinmemiş daha,
duydukları acı, büründükleri yas
yaktıkları ağıt daha yeni.
Ve nerdeyse doğacak olan güneşe benzer
bir dirim ışığı yüzlerinde;
yeniden doğurmaya hazır cömertçe
yeni oğullar için mayalanmış yürekleri.

DÜNYAYA VE YAŞANTIMIZA İLİŞKİN SORULARA KARŞILIKLAR

İKİYE BÖLÜNMÜŞTÜR DÜNYA

Hemen tanıyorum nerede karşılaşsam,
bizim gibi takılıp kalmıyorlar dükkân camlarına,
durup da karşılıklı yolun üstünde
arkadaşlarıyla konuşmuyorlar bizim gibi,
su içmiyorlar kırık bir sokak çeşmesinden
ya da gezgin suculardan bardağı on kuruşa.

Peynir ekmeğin yanına katıp yeşil soğanı
çökmüyorlar duvar gölgesine, ağaç altına.
Hele zamanı gelince bizim gibi
dişlerinde deneyip dövüştürmüyorlar kırmızı yumurtaları.
Sıcaklar bastı mı konu komşu bir olup
ne Gülhane Parkı'na koşuyorlar, ne Ahırkapı kıyılarına.

Hemen anlıyorum işitince seslerini,
zamanıdır deyip yollara düşmek gerekse
güvenleri yok iple sıkılmış tahta bavula,
gün sıcağından korunmak için kaskete,
yemekleri götürüp getirsin diye sefertasına,
iş tulumuna, şile bezinden gömleğe güvenleri yok.

Bir tuhaf bakıyorlar nerede görseler
tavşanlara niyet çektiren birini,
bir parmağı ezilmiş, bir parmağı kıvrık kalmış birini,
iki polis arasında saçı kesik yürüyenlerden
camın kırık yerine kağıt yapıştırılmış evlerden
yazlık bahçelerdeki düğünlerden birini.

Duvar olsa yıkılırdı diyorum ara yerde
su olsa geçilirdi şimdiye kadar,
barışırdık bayramlardan birinde dargın olsak;
her şeyiyle ikiye bölünmüş demek ki dünya
bir yanında onlar yaşıyor günlük güneşlik
biz didiniyoruz öbür yanında eli avucu boş.

HER ŞEYİN BİR NEDENİ VARDIR

Bir üzüntü mü saplandı yüreğime?
Ne bırakırım kendimi
ne geçmesini beklerim sabırla;
ararım kaynağını hemen
nerden besleniyor, nedeni ne?
Girişirim o nedeni değiştirmeye.

Başıma bir dert mi açtılar?
Bilirim bir çaresi bulunacak.
Ama kurtulmak değil yalnızca
o derdi yok etmenin çaresi.
Ararım nedenini hemen
girişirim o nedeni değiştirmeye.

Kaynağını buldum mu bir kez
kalkarım her zorluğun altından;
hiçbir acı tutunamaz içimde,
en güçlü engel bile aşılır.
Yok ederim buldum mu nedenini
bir daha üremesin diye.

Gel gör ki kolay değil her vakit
karşıma çıkan düğümü çözmek.
Bakarım kökleri derin ve çetrefil
ne nedenini bulmak mümkün
ne de savaşmak tek başına
el ele vermeli derim o halde
çözmeye uğraşanlarla aynı düğümü.

YARATIRKEN YARATILIYORUZ

Akıtılan ter, harcanan çaba tanıktır
bizim ulaştırdığımız gibi köprüleri
bir kıyıya bir başka kıyıdan,
duvarlar çektiğimiz gibi bizim
azgın başıboş suların önüne,
kurduğumuz gibi kentlerde yapılar
kuruyorlar, çoğaltıyorlar onlar da bizi,
dirençle çıkıyoruz her yorgunluktan.

Bizim yarattığımız gibi onları
onlar da bizi yaratıyorlar.
Öğreniyoruz karşısında güçlüklerin
yere bir köprü kadar sağlam basmayı,
esnek olmayı kavgaya girerken
ustaca dökülmüş çelik kadar
ve göğüs germeyi bir duvar gibi sabırla
zaferi hak etmek için.

GECEYE KARŞI SÖYLENMİŞTİR

(1978)

OLİMPİYAT İÇİN KARA ŞARKI

Bizim için yarışın, dedi halk, yolcu ederken
çocuklarını yolcu ederken olimpiyada,
kara derili çocuklarını Afrika'nın,
limanlarından, hava alanlarından,
Mozambik'in sesiyle, Angola'nın.

Bizim için yarışın, onurumuz için,
kaldırdık düştüğü yerden, ayak altından!
Övüncüyle yarışın bağımsız günlerin!
Nasıl açtıysanız ölüme göğsünüzü
varış ipine de öyle uzatın: Zaferle!

Daha hızlı, daha yüksek, daha ileri
son vermek için hor görmelerine!
Hatırlatın, saldıkları vakit güvercinleri,
onlar bağışlamadı kendimiz kazandık,
özgürlük alnımıza yazılmış değildi!

Ağırlığını duysun sizi alkışlayanlar
yıllar yılı taşıdığımız zincirin,
duyurmak için yarışın bütün dünyaya
ürünsüz kalacağını devşirilen sevincin,
son kurtuluş şafağı da sökene kadar!

ALBERTO JUANTORENA'YA ÖVGÜ

— 400 ve 800 m. Olimpiyat şampiyonu —

Şekerkamışı tarlasına giren bıçak gibi
keskin ve pırıl pırıl her yarışta,
güneşle ve toprakla omuz omuza
devşirmeye hazır kaslarının ürettiğini.

Bilir ki karşısına çıktığı dünya
ışığına düşmandır göğsündeki yıldızın,
türkülerle ve özveriyle kurulan yaşamın
düşmandır engelleri aşıp vardığı sonuca.

Bilir ki ulaştığı yerden yarın
daha ileri götürecek yaratılanı çocuklar,
bacaklarındaki yenilmeyen rüzgâr
soluklarıyla dolu Kübalı anaların,

Uyum içinde kollarıyla düşüncesi
yeni bir bilgeliği göndere çekerek
her yarışta bir sevinci üretip devşirecek
şekerkamışı tarlasına giren bıçak gibi.

ŞU VARNA'DA

I
Şu Varna'da unutmanın yolu yok
çakıl taşları gibi duracak
belleğimin dibinde
baktığı yerden denize bakmak Nâzım'ın
ellerini yakan vapuru beklemek
bir daha geçsin diye Varna önünden
ve duymak geceleri uyutmayan o özlemi
bunca yıl sonra sesinde
«*anayurda selâm*» diyen soydaşın

II

Kurda kuşa yedirmeden getirdim
şu Varna'da yüklendiğim selâmı
şu Varna'da havuzun başında

Bir daha düşer mi oralara yolum
görür müyüm sahibini kimbilir
görür de söyler miyim ilettiğimi

Tanık olsun bu şiiri okuyanlar
yazıyorum üzerimde kalmasın diye

III

Şu Varna'ya gelip de
görmemek olmaz Dikilitaşları
ve dolaşmamak aralarında,
içinizde sinsi bir umut
çıkıverecekmiş gibi Nâzım
birinin arkasından

Dikilitaşları görüp de
çevresine toplanmamak olmaz
ve fotoğraf çektirmemek içlerinden biriyle,
aramamak olmaz hangisiydi
Nâzım'la yan yana duranı

Korucu Adil'i tanıyıp da
çağırmamak olmaz çekilecek fotoğrafa
ve şaşırmamak görünce telâşını
silâhı bırakmak için elinden

DİLİME DOLANIYOR GECE

— «Struga Şiir Akşamları»ndaki dinleyicilere —

Söz almak için ayağa kalkıyorum
ve duruyorum yüreklerinizin önünde.
Kenetlenen dost elleri kutsamaya
ve uçurmaya barış güvercinlerini
hazır ağzımda sözcükler,
anlatmaya hazırım sevdamı ve ülkemi,
ırmaklar gibi taşıyıp getirdim
ürettiği bütün güzel sözleri
binlerce yıldan beri türkçenin.
Ama dökülmüyor ağzımdan işte
konuşmaya başladığım vakit
bunların hiçbiri.
Neyi söylemek istesem
dilime dolanıyor çünkü gece,
çünkü elleri kenetleyen
dostluk değil gecenin kelepçesi,
söz açmaya kalksam sevdadan
kurşunlanıp düşüyor kaldırıma çünkü
gencecik biri daha
ve kanına banıp gecenin parmakları
yazıyor adını gazete sayfalarına,
çünkü yetmiyor anlatmaya güzel sözler
yurdumun üstündeki geceyi,
yüreğimin üstündeki geceyi.

1977

GÜL ÜSTÜNE ÇEŞİTLEMELER

I

Gül konuşmaz bilirdim
tanışmadığı biriyle
sokağa çıkmaz
karışmaz arasına yayaların

Aradığı yolu sorsa
bir yolcu
göstermez
döndürüp de boynunu

Öyle durur bilirdim
yalnız kendi rengiyle
ve kokusuyla dolu
sapının üzerinde

Bulgaristan'ı görmeden önce

II

Konakladık Sofya'ya giderken
yıkanıp da serinlemek için
bir çeşme başında

Baktık ki bir gül
kaldırınca başımızı

Kabartma bir gül
çeşmenin alınlığında

Kabartma bir elin tuttuğu

Ne genzi saran kokusu var
ne gözü alan rengi
ama öylesine canlı ki taşta
üreten elin sevinci

Duysunlar da paylaşsınlar diye
çeşmeye yolu düşenler
bir gül devşirmenin güzelliğini

III

Evler gördük yol kıyısında
bahçeler gördük gül dolu
gül dolu pencere önleri

Evlerin bahçelerin dışında
güller gördük kentlerden geçerken
kamu yolunun iki yanında

Nöbet tutuyordu herkes gibi
yaşamı kurma ve yüceltme savaşında
mülkiyetsiz gül öbekleri

IV

Karşıladı Sofya garında
trenden inince bizi,
yol gösterdi önümüze düşüp
kalacağımız otele kadar.
Yemekte, söyleşide, uykuda
bir an olsun ayrılmadı yanımızdan,
anladık ki gezi boyunca
yalnız Bulgarların değil
gülün de konuğuyuz.

VI

Her yanda bir cümleden
karşımıza çıkıyor birkaç sözcük
yapıların parkların her yanında
her yanında caddelerin
içki masalarının geçitlerin
insanların yüzlerinde
çalışan alışveriş eden öpüşen

Upuzun bir cümleden birkaç sözcük
unutkanlığı silen birkaç sözcük
sevinci ışıtan
sabrı bileyen
bugünden yarına birkaç sözcük

Ucu güneşli alanlara açılan
bir yolu izler gibi
izliyoruz karşımıza çıktıkça
bir cümleyi
sözcük sözcük

Eller kadar
türkülerin ve güllerin de kurduğu
upuzun bir cümleyi

HALİÇ

— Belgesel bir filmin yorumuna katkı —

Altan Yalçın'a

ARALANIYOR işte
bir günün kapısı daha,
sokuluyoruz Haliç'e doğru
ayrılıp küçücük bir vapurla
Galata Köprüsü'nden
suları köpürte köpürte.

Suları köpürte köpürte
kürek çekiyor sanki hamlacılar,
ilk ışıklarıyla sabahın
sokuluyoruz Haliç'e doğru.
bir düşü emziriyor sanki ylne
ayağı dibine kıvrılıp Saray'ın.

Bırakmıyor neyse ki gün ışığı,
girmemizle çıkmamız bir oluyor tarihe,
ne hamlacılar kalıyor ne gezinti kayığı
ne de sularda sürüklenen düşlerln
kıyıya vurmuş gölgesi yalılar.
Sokuluyoruz Haliç'e doğru.

İSTANBUL çoktan uyanmış,
delip çıkmış alacakaranlığı
kubbeler ve minareler,
çoktan uyanmış çalışan el
üreten göz, işleten ayak,
çaylarını yudumlar yudumlamaz
yollara dökülmüşler çoktan;
işbaşı beklemiyor çünkü,
sabırsız fabrika kapıları.

Çoktan acıkmış İstanbul
sofra başlarında sabırsız,
çiğnemeye hazır çeneleri
obur gökdelenlerin,
hazır tıkınmaya büyük oteller,
bulvarlar, eğlence yerleri,
tecimenler hazır öğütüp yutmaya,
tasmasından çözmüşler iştahlarını
salmışlar Haliç kıyılarına.

BİR uğultu değirmeni ilk uğrağımız,
her sabah kurulan bir insafsız pazar;
sağıyor yeşil sevincini uzak tarlaların,
güneşten damıtılmış körpe yemişleri
kamyon kamyon sağıyor güneyden kuzeye,
daha tohumdayken ucuza kapatıp
sandıklarla çuvallarla örgütsüz emeği
sağıyor geviş getiren ağızlarına
altın dişli küstah aracıların.

Üstü kabuk bağlamamış bir yarayı
bir kez daha yırtıyor her pazarlık,
çünkü yemişler değil alınıp satılan
yağmalanmış umutlarıdır ırgatların,
gurbete çıktılarsa ilkyazla birlikte
dağıldılarsa verimli ovalara kışlaklarından
dönüp duruyor tepelerinde bir alıcı kuş
bir ucu İstanbul'da Haliç kıyısındadır
bir ucu güneydeyse kanatlarının.

VE bir başka uğultu Balıkpazarı'nda
çakıp sönüyor deniz feneri gibi,
ağlardan süzülüp karaya vurmuş sanki
balıkların kaynaştığı koskoca bir gövde,
her sabah ürün veren koskoca bir yorgunluk
bıraksalar yetecek herkesi doyurmaya,
yetecek araya girmese yağmacılar.

Yağmalanıyor her sabah bu paylaşmada
denize ektiği tohum terli alınların,
dalyanlarda bekleyenler sürülerin yolunu
ağ dökenler ığrıp motorlarında
avuçları patlayana kadar kürek çekenler
yeniden düşüyorlar her sabah tuzağına
iğrenç pazarlıklarda biçilen fiyatın.

BAŞIMIZI kaldırınca kıyıdan
göz göze geldiğimiz Cibali fabrikası,
ödenmemiş bir yorgunluktan sonra
tüttürmek istediğimiz kahırlı sigarayı
uzatıyor parmaklarımızın arasına.

Avuçlara biriken nasır çapalarken tütünü
ve kırıp da dizerken gösterilen sabır
buluşuyor tezgâh başlarında
hünerli elleriyle işçi kızların,
aynı kahırlı yazgı doluyor kutulara.

BİR sigara içimi ötede tekneler,
Kasımpaşa önlerine doğru
bekleşen tekneler kıyı boyunca,
aynı kahırlı suskunluk içindeler.
Ama baştankara etmemiş hiçbiri,
yutkunsalar da tütmeyen bacalarıyla
yanlarından geçerken Haliç vapuru,
tersane kapısında midye bağlasalar da
hiçbiri düşürmemiş boynunu,
görüyoruz yanlarından geçerken
en küçük bir rüzgârda bile eşindiklerini,
bir el sağrılarına dokununca
demir tarayıp şahlanacaklar sanki.

HORGÖREN bir el, insan yaşamını
sanki dişlerine tutuyor koskoca bir hızarın,
biçtikçe püskürttüğü yongalardır
eğri büğrü sokaklardan yukarı
tırmanan köhne evler yamaçlarda
ve kıyılara biriken iskeleler.

Artık konuşmayan bir ağzın
sanki yorgun damağında sıralanır
unutulmuş bir dilden birkaç sözcük:
Kasımpaşa, Fener, Halıcıoğlu, Balat,
kiminin söyleyecek kimsesi kalmamış,
kimi ancak belli saatlerde anılır.

HEPSİ de birer anı kıvamında
rastladığımız insanlar.
Sesleri anı olup kalıyor
konuştukları zaman,
gölgelerini tazeleyecek su
kirleniyor durmadan,
kararıyor durmadan düşleri,
özlemleri eskiyor sıcağı sıcağına,
daha doğar doğmaz istekleri
boğulup kalıyor kuşatılmış bir dünyada,
birer anı oluyor geçmiş günlerden
çocukları düşer düşmez ana karnına,
geçmiş ve gelecek günlerden birer anı.
Birer anı kıvamında
yaşayanla yaşayacak olan
Haliç insanlarında.

BİR büyük zincir düşünün
nerdeyse boşanacak,
düşünün hazırladığı gürültüyü
bütün sesleri bastırarak,
öylesine gergin işte
tersaneye yaklaşırken
Haliç üstündeki gökyüzü.

İşte öylesine aydınlık
bilenmiş gelmiş elleri
ilk tersane grevlerinden işçilerin,
bir gemi için değil
bir türkü için
bir ağızdan söylemek için
bir türküyü omuz omuza
salladıkları balyoz
vurdukları perçin
kızağa koydukları omurga.

Kaynak yapıyorlar
ellerindeki aydınlıkla,
ödenmemiş emeğin öfkesi
parlıyor oksijen alevinde,
parlıyor yüzlere tutulan maskelerde
yepyeni bir şafağın haberi,
öylesine duyarlı işte
ayrılırken tersaneden
Haliç üstündeki gökyüzü.

PARÇA parça sökülen karanlık
toprağın derinliklerinden,
şimdi mavnaların karnında
çıkmayı bekliyor yeryüzüne,
çıkmayı bekliyor bir kez daha.

Bir kez daha acıyan tırnak
ağrıyan bel, tutulan omuz
kömür çıkarıyor yeryüzüne,
sökenle taşıyanın yazgısı
bir kez daha buluşuyor alınterinde.

Kovanına girip çıktıkça mavnaların
sırtlarında küfeleriyle arılar
oğul veriyor gün ışığı
kömürün içindeki gün ışığı
oğul veriyor karanlıktan aydınlığa.

YORULMAK bilmez kayıklar
iki kıyı arasında,
görünmez ilmiklerle
bir yazgıyı dokuyan
dolmuş kayıkları

Kara sularında Haliç'in
getirmeğe çalışanlar
parça parça bir araya
çoktan dağılmış bir güneşi
her gün boğaz tokluğuna

Geçenler karşıdan karşıya
bir dünyayı bırakıp
başlamak için
bir başka dünyaya
sıcak küllerin üzerinden

İRİ bir toplardamar gibi
seyirir durur Sütlüce'de mezbaha,
tertemiz havasından doğu otlaklarının
çeker alır bıçağın altına
el değmedik sevincini süt kuzularının,
sabah çiyinde titreşen gün ışığını
çeker alır danaların ürkek alınlarından,
damaklarından çeker alır körpe yeşilin tadını
imzası çoktan silinmiş sinsi bir anlaşma.

Kasların içindeki besleyici diriliği
kana dönüştürüp Sütlüce'den
püskürtür mutfaklara bir atardamar gibi,
çobanların ürettiği kaval sesinden
işlek ellerinden kesimcilerin
kanı emeğe dönüştürüp
püskürtür ara sokakların kasaplarına,
püskürtür paraya dönüştürüp emeği
tıknaz kasalarına celeplerin.

SİLÂHTAR'DA bir el
ışığı üretmek için
ellerden oluşan bir el
dokunmak için düğmelere
sekiz saat üç öğün

Daldırıyor parmaklarını
kömürün karanlığına
yanıyor ocak ısınıyor kazan
avuç avuç kıvılcımı
devşiriyor Haliç'in sularından

Fabrika boyunda bir el
kıyıda toprağın üzerinde
akıyor kayış dönüyor kasnak
fışkırıyor alınterinin ıslığı
çelik telleri çınlatarak

Kamaşıyor parmak uçları
Silâhtar'da bir elin
değdikçe başka tezgâhlarda
başka parmakların ucuna
çiçekleriyle elektriğin

BAKIYORUZ Eyüp sırtlarından
aşağıya doğru kuşbakışı,
ayaklarımızın altında kıvrılan
kırık kanatlı durgunluk
Haliç'in alnı olmalı,
yüzümüze vuran sıcak
yansıyor olmalı
çarpıp da Haliç'in alnına
döküm fırınlarından,
çarpıp da sıçrayan ses kulaklarımıza
grev davullarının olmalı,
ve gördüğümüz adacıklar
silinmeye yüz tutmuş
tek tük harfler olmalı
Haliç'in alnında bir yazıdan.

ANLIYORUZ
yolu kesilse bile
durmayacağını Haliç'in

istediği kadar çeksin ellerini yeşil
cam önlerine dizilen saksılardan
ağaçlardan çeksin ellerini, yosunlardan

istediği kadar kararsın sular
geçit vermesin gün ışığına

istediği kaadr kök salsın batak
daralsın parmakları
gırtlağına sarılan çamurların

döküntü öbeklerine
konup kalksın istediği kadar
açgözlü martılar

Anlıyoruz
durduramayacak Haliç'in akışını
sürükleyip götüremediği artıklar
çürüyüp dağılan gemi leşleri
sinsice biriken zehir
sökülmüş teknelerden

Bölüp de durduramayacak
altından geçtiği köprüler
ve bir hüzün çığlığı gibi
boşluğa açılan ağızları
bırakılmış iskelelerin

Durduramayacak anlıyoruz
akışını denize doğru
bakınca Galata Kulesi'nden

görünce yeniden yaratılmış
gün ışığını akşam olurken
yorgun yüzlerinde emekçilerin

görünce ışımaya hazır
çalışkan ellerinde yeniden

İ Ç İ N D E K İ L E R

Kitap Üstüne Birkaç Söz 5

İlk Üç Kitaptan

Lâleli 9
Kıralın Adamları 9
Ağıt 10
Perçem 10
Seni Anmakla Artıyorum 11
Aylı Karanlık 12
Kadırga 12
Dönergün 13
Li 14
Yabansı Vakit 14
Sunu 15
Dağlarda Bir Gök Akşamı 16
Denizin Hatırlanışı 16
Bir Yalnızlık 17
Durgun 18
Kargınmış Bir Soyaçekimli 19

Bir Güz Başlangıcına 13 Değişik Giriş

Yazıt 23
Sürek 23
Ara Kesit 23
Ardıl 23
Ürkek Göçebe 24
Çağrı 24
Ozanın Sesine 25
Ölümüne 25

Kalıtına 26
Dönüşüm Ezgisi 26
Sunu 26

Kavganın Yüreği

Üzgünüm Ama Övünüyorum 29
Düşman 30
Kuşatma 30
Eşik 31
Yanıt 32
Deniz Orakçısı 32
Örtemez Gelecek Günleri 33
Göç 34
Düşünce 35
Bir Gün Daha Büyük Sulara
Bu Durgun Daracık Irmaktan 36
Bayrak 37
Kılıç 37
Dülger 37
İlkyaz Öğretisi 38
Gitmeyen 39
Bildiri 39
Zamanı Değil 40
Sorular 40
İçimizdeki Bu 41
Toprağa Bastıkça Söylenen 42

Yaşadığımız Günlerin Şiirleri

İlk Düşünce 45
Yılın Sanatçısı 47
Amilcar Cabral İçin 47
Halkın Zaferi 48
Bir Doğum Yıldönümünde Söyleşi 49
Aşık Veysel'in Ölümü 51
Barış Güvercini 51
Halkı İçin Yaşamış Bir Ozanı
Kendi İçin Yaşayan Bir Ozanın
Arkadan Vurmaya Çalışması Üstüne 52
Bir Eyyamcıyı Anlatır Şiirdir 53

Bir Lokavt Şiirine Hazırlık 55
Aydınlık 55

Sen de Katılmalısın Yaşamı Savunmaya

İnanma Güvercinlere 59
Beş İspanyol 60
Verilen Söz Bu Ağustos Gecesi 62
Bir Ağızdan Söylenen Türkü 63
Anadolu'ya Geçiyoruz 64
Nerden ve Kimden Gelirse Gelsin
Tanıman Gerek Bu Sesi 65
Önce Efendileri Biçer
Değerini Bir İşbirlikçinin 66
«Analar» 67
İkiye Bölünmüştür Dünya 68
Her Şeyin Bir Nedeni Vardır 70
Yaratırken Yaratılıyoruz 71

Geceye Karşı Söylenmiştir

Olimpiyat İçin Kara Şarkı 75
Alberto Juantorena'ya Övgü 76
Şu Varna'da 76
Dilime Dolanıyor Gece 78
Gül Üstüne Çeşitlemeler 79
Haliç 82

SEN DE KATILMALISIN YAŞAMI SAVUNMAYA

KEMAL ÖZER

şiir

«Hâlâ durur o akşam belleklerinde,
mayalanır durur, birlikte bakmanın derinliğiyle,
Önüne geçilmez coşkusuyla, birlikte yürümenin,
bir ağızdan söylemenin güzelliğiyle bir şarkıyı,
birlikte sahip çıkmanın bir öfkeye
bir hesabı birlikte ödetmenin
«düşen kalır, bırakın ağlamayı»
demenin kutsal ve hüzünlü aleviyle
yaşayıp durur o haziran akşamı.»

ÖNEMLİ NOT :

Bu kitap basılı fiyatının üzerinde satılamaz.

100 Lira